

חיזוק
לבית כנסת
ולתפילה

משהתחיל הקורא לקרות
בתורה אסור לספר אפילו
בדברי תורה וכן אסור לפרש
דברי תורה או להורות הוראה

חוט של חסד

גליון לכל בית יהודי

בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

זמני שבת				
ר"ת	צאת שבת	כניסת שבת	מגה מנחה	
17:47	17:21	16:08	15:42	יום
17:49	17:23	16:23	15:44	ת"א
17:46	17:21	16:14	15:42	חיפה
17:50	17:24	16:29	15:45	ב"ש

פרשת לך לך | ח' חשוון | גיליון 897

תוכן העניינים

הלכות
שבת
בזמ"ז 2

02

ענפים או לא?

האם מותר להכניס את בגדיהם לפני שבת למכונת הכביסה?

04

כי אשמרה שבת

"אם עברנו את התופת הגרמנית ונשארו יהודים חמים, מה שנעבור לא ישבור את רוחנו"

07

אני מאמין | פרק 2

מדור חדש! סיפור בהמשכים לילדים. מרתק, מלמד, סוחף <<< עקבו אחרי הפרקים!

תוכן רצוף אהבה

מורנו הרב שלום ארוש שליט"א

רק דבר אחד חסר

באותה שיחה הוא שמע אולי את אחד הדברים העצובים ביותר שאבא יכול לשמוע מהילדים שלו. היו הרבה מאוד הכנות והתרגשות לקראת החתונה הזאת. הכול היה נראה כל כך מושלם, ובכל זאת, תוך זמן קצר מאוד הזוג נאלץ לפרק את התבילה הטרייה.

הורי הכלה לקחו את זה מאוד קשה. האבא ישב בשיחה פתוחה עם הבת ושמע את תחושותיה, והיא אמרה לו כך: "אבא, עוד לפני השידוכים עשיתי לעצמי רשימה שלימה ארוכה ומכובדת של מה אני רוצה שיהיה בשידוך שלי. בשידוך הזה היה הכול! הכול ללא יוצא מן הכלל! הוא באמת בן אדם טוב! אבל דבר אחד שכחתי לכתוב, והדבר הזה לא היה. שכחתי לכתוב שאני אהיה מאושרת. הכול היה מושלם, אבל לא הייתי מאושרת. לא הייתה שם שום אהבה..."

אם אין אהבה – אין כלום.

אהבה לפני הכול

התורה והמצוות הן רשימה של דרישות. אלה הדרישות שבורא עולם דורש מאיתנו. אבל לא מספיק רק לעמוד בכל הדרישות, כי גם אם מתמלאות כל הדרישות – זה לא עיקר המכוון, ייתכן שהעיקר חסר מן הספר. ישנה דרישה אחת מרכזית וראשית שאם אין אותה, אין כלום: **אהבה!**

לכן המצווה העיקרית שאנחנו משננים בבוקר ובערב בקריאת שמע היא: "ואהבת" לאהוב את ה' בכל הלב בכל הכוחות עד כדי מסירות מוחלטת.

ואיך אפשר לאהוב את ה'? רק על ידי שאתה יודע שה' אוהב אותך ונבסבי:

אם יש לך שוטר שמשגיח על כל מעשיך ונותן לך עונש על כל עבירה על החוק – אתה יכול לשמור ולדקדק בחוקים, אבל לעולם לא תוכל לאהוב את השוטר; אם ה' הוא מלך שמטיל עליך

חוקים – אפשר אמנם לציית למחוקק, אבל האם אפשר לאהוב את המחוקק?

לעומת זאת אבא ואימא אוהבים מצביעים לילדים שלהם הרבה מאוד גבולות וסייגים ובכל בית בריא ישנם כללים וחוקים – אבל מעל הכול מרחפת אהבה עצומה, והילדים תמיד אוהבים את ההורים שלהם כי הם יודעים ומרגישים שההורים עושים הכול מאהבה.

כאשר ילד נולד קודם כול אוהבים אותו ואין שום דרישות ממנו, כי האהבה קודמת לכל הדרישות. וגם בקשר שלנו עם ה' – האהבה של ה' אלינו והאהבה שלנו אל ה' היא המהות של הקשר.

'עול' זה לא בדיקת אהבה, גם מלכות זה לא אומר שיש שם אהבה. ולכן כאשר אתה מקבל עול מלכות שמים אתה חייב לזכור מיד שזו לא השאיפה, אלא השאיפה היא אהבה, ואומרים מיד "ואהבת". ולכן באו חז"ל וכהכנה לקריאת שמע כתבו לנו ברכה שכולה אהבה, שמזכירה לנו כמה ה' אוהב אותנו!

זרע אברהם אוהבי

זה היה האור העצום של אברהם אבינו שהפציע בעולם: אברהם אוהבי!

גם לפני אברהם היו בעולם צדיקים ובעלי אמונה. אבל אברהם אבינו זכה לשרד את האמונה לשלמות שלה: להאמין באמונה שלימה שה' יתברך תמיד אוהב אותנו – וממילא, הוא לא רק האמין בה', ולא רק ציית לה', ולא רק היה תם וישר וירא אלוקים וסר מרע; אלא הוא היה אוהב ה'!

ולכן ה' בחר בו להוציא ממנו את עם ישראל, כי עם ישראל זה לא סתם עם של מאמינים; אלא זה עם של בניס לה', עם של אוהבי ה'. אנחנו עם שה' אוהב אותנו כל כך – וכשנדע את זה באמת נוכל לאהוב אותו בחזרה וזו התכלית שלנו לאהוב את ה' באמת.

אל תהיו כעבדים

כל עבודת ה' שהיא מיראה – היא עבודה לא שלימה, עבודה שרחוקה מן הדעת האמתית, והיא עבודה "לא ראויה (!)" כמו שאומר הרמב"ם:

"אל יאמר אדם הריני עושה מצוות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא. אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזו, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים. ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין

המשך בעמ' 3

חב"ד!

אונקי ממיטב השיעורים של הרב שלום ארוש שליט"א

להזמנות: 052-224-0696

דיסק אונקי חדשנו!

עם 555 שיעורים מאנשים חזי"ה שחתו לך כח"ו!

איתך בכל דרך ומקום

האם פתוח

לשמונה

לך אל עצמך

ה פ ר ש ה ל א ו ר ו ש ל ה נ ח ל נ ו ב ע

בפרשתנו מצוה הקב"ה את אברהם אבינו ע"ה: "לך מארצך... ומבואר בספרים הקדושים כי כל מה שכתוב בתורה הוא נצחי ושייך בכל דור ודור, וצריך להאמין שהתורה היא לא ספר סיפורים, תורה מלשון הוראה, אם כן צריך לברר כיצד ציווי זה של לך לך מדבר אל כל אחד ואחד.

הובא בוורח חדש (מדרש הנעלם פרשתנו ל): על עניין "לך לך" שזה על הנשמה שיוודת לגוף, וכמו שמבאר מהר"ת (ליקו"ה אור"ח - הלכות נפילת אפים הלכה ו) את הפסוק לך על כל אחד ואחד.

ושומה עלינו לבדוק ולברר מה אומר לנו הלכה למעשה עניין זה שהקב"ה אומר לאברהם לך לך וכו'.

ונראה לבאר מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו, ואומר גם לכל הנשמות הנוולדות בעולם: "אל הארץ אשר אראך".

הנה מובא במדרש (ב"ר לט ט): "אל הארץ אשר אראך, ולמה לא גלה לו כדי לחבבה בעיניו, וליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה".

מאמר ה' אל אברהם: "אל הארץ אשר אראך" קורא אלינו עד עצם היום הזה לכל אחד ואחד. כי מאז שהאדם נולד ועד שהוא הולך לבית עולמו אין הוא יודע אלו תוכניות מסובב לו הקב"ה, ובאיזה מסע של החיים יקח אותו הקב"ה, ולכן הוא עומד תמה לשם מה עובר עלי כן וכך? לשם מה אני צריך להצטער בצער פלוני, וכן על זה הדרך.

יש ברשותו שתי אפשרויות, האחת: להתבטל להשגחת הבורא ולהקשיב ולהאזין אל הקריאה שכתובה בתורה: "אל

תחשוב שאגלה לך מראש את הדרכים שתצטרך ללכת בהם והנסיגות שתצטרך להתמודד, יען כי דברים אלו טמונים וגנוזים אצל הקב"ה מלכו של עולם יודע תעלומות סתרי כל חי, כי אם היה מגלה לך את הניסיון והדרך שאתה צריך להתמודד בה זה לא היה לך כלל לניסיון, כי כל המטרה שלשמה נשלחת לעולם הוא כדי לעמוד בניסיון, ועיקר בניסיון האמונה שהוא שורש כל המצוות כמובא בגמ' (מכות כד): "בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה".

אדם הולך לו בדרך ומחפש מים או שאר צרכיו, עליו לזכור את ההבטחה: "אל הארץ אשר אראך", לדעת ולהאמין שהנה המים נמצאים לידו רק הוא לא רואה אותם בלי שיקרא אל ה' שיפקח את עיניו, וזכה שהקב"ה יפקח את עיניו להראות לו מה שהוא צריך למצוא בארץ.

צריך להאמין שהחיסרון והניסיון הם בעצם השלמות והוא אשר מקרב ומדביק אותנו בקב"ה, כי לכך נשלחנו לזה העולם, ודבר נפלא מצאנו בחתם סופר (תורת משה עקב דף נז: ד"ה שמע ישראל), שמפרש נוסח הברכה האחרונה אחרי שתיית מים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונן, על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים". ונראה לי לפרש ברכת בורא נפשות רבות, דנוהי דטובה גדולה עושה הקב"ה עם בריותיו להשקות צמא לרוות צימאוננו, היינו מפני שבראו חסר וצמא למים, ואלו בראו בשלימות לא היה צמא ולא היה צריך למים, נמצא ברכה זו מה טיבה.

אבל האמת זו היא עיקר טובת בריאת האדם, שלכך נברא בחסרון וכיזי בורא ויעבוד ה' וזכה לשני עולמות, נמצא חסרונו יותר טובה לו מכל טוב, והיינו דמברך ברוך הבורא נפשות רבות וחסרונו, [זהו] יותר על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, כי על ידי זה ברוך חי העולמים, וזכה לשני עולמים".

הארץ אשר אראך", להבין שבורא העולם מסובב כל הסיבות כבר יש לו את תוכנית החיים עבורו, בצורה הטובה ביותר, ולהאמין ברחמי המרובים שהוא יודע יותר טוב עבורו מה טוב לו. ואז יזכה להמשך הפסוק "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה".

השנייה: להתנסות בניסיונות ללכת מהארץ ולרטון ולכעוס על דרכי ההשגחה חלילה, ולא לשמוע לקול הקריאה, ואז אז לא זכה לעמוד בניסיון.

ובאמת לשם כך בורא העולם לא גילה לו את הארץ מראש, כדי לחבבה בעיניו וליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה. וזו היא הקריאה שקוראת הפרשה לכל אחד ואחד מאיתנו: אל

חסתיים בתוך שבת

שו"ת ע"י בית ההוראה "חוט של חסד"

האם מותר לכבס בגדים ביום שישי?

מתקנת עזרא, שיהיו מכבסים בגדים ביום חמישי מפני כבוד השבת. והטעם כדי שיהיו פנויים להתעסק בצרכי שבת. (שלחן ערוך סימן רמ"ב) אמנם אם לא יכבסו ביום חמישי מותר לכבסו ערב שבת (כף החיים שם), והיום שמכבסים במכונת כביסה חשמלית ואין צורך לבזבז הרבה זמן לכיבוס הבגדים, נראה שמותר לכבס בערב שבת, ומכל מקום ראוי להקדים, כדי שיום השישי יהיה פנוי לצרכי שבת. הליכות עולם (חלק ג') פרשת לך לך אות ג')

חיילים המגיעים לחופשה קצרה בערב שבת אחר הצהריים, סמוך לכניסת השבת, ועליהם לחזור לבסיסם מיד בצאת השבת, האם מותר להכניס את בגדיהם לפני שבת למכונת הכביסה, והמכונה תסיים את פעולתה לאחר כניסת השבת, או שאסור?

מותר להם לכבס בגדיהם במכונת הכביסה, אבל לא יציאו הבגדים מן המכונה אלא במוצ"ש. שו"ת יחזק דעת (חלק ג' סימן יח)

ברצוני לפתוח את ממשרות הגינה סמוך לשבת, והממשרות ממשיות פעולתם אל תוך השבת, וכשאחזור מבית הכנסת אקבל ריח רענן בכניסתי לביתי, האם מותר?

מותר לפתוח את ממשרות מערב שבת, והמים הולכים ומשקים את הגינה במשך השבת. כך מבואר בגמרא (שבת יח) וקודם שיסגור את הברזים יסגור תחלה את הצנור הראשי המספק מים לכל הממשרות כדי שלא יגבר לחץ המים בצנור אחד הנשאר פתוח על ידי שיסגור את השני ובוהו הוא גורם להשקאה מוגברת יותר דבר האסור בשבת. כן פסק בילקוט יוסף.

האם מותר להניח סיר חמין שאינו מבושל על הפלאטה קודם השבת, כדי שיתבשל במשך השבת, או שצריך להקפיד שכל האוכל יהיה מבושל קודם השבת?

מותר לתת מערב שבת קזירה עם תבשיל שלא נתבשל כלל על גבי האש, אף שהולך ומתבשל מאיליו בשבת. כך מבואר בגמרא (שבת יח). אמנם אסור להרים את כיסוי הסיר בשבת עד שהאוכל שבו מבושל לגמרי, ולכן אם הרימו את מכסה הסיר והאוכל אינו מבושל, אסור להחזיר את כיסוי הסיר למקומו, משום שגורם בזה תוספת בישול.

הלכות שבת

שאלה:

אחד מהילדים שלנו הדליק את האור בחדר השינה ואני לא יכול להירדם בחושך האם מותר לנו לקרוא לגוי?

תשובה:

מותר לומר לנכרי "קשה לישון כאשר יש אור בחדר", והוא יבין מאליו לכבות החשמל, וכ"ש אם יש אדם חולה או יולדת שיכול אפילו לומר לגוי בלשון ציווי.

קשה סילוקן

ס י פ ו ר ל ש ל ח | ש ב ת

אחד מחשובי הרבנים בישיבת 'פורת יוסף' נאנח. מבעד לחלון ראה את דמותו של אחד מקשי-היום בירושלים, שעושה את דרכו במדרגות הישיבה לעבר חדרו.

בשבוע שעבר, הגיע האיש לחדרו שבישיבה, ובמשך שעותיים תמימות גולל את סאת ייסוריו ומצוקותיו האישיים במונולוג משעמם וחסר צבע מחד, ומצד שני מעורר רחמים וחמלה. עתה נכנס שוב האיש לחדרו, פרק את חבילתו וצרורתו באנחה קורעת לב, התיישב על הכיסא הראשון שמצא והודיע בלא שמוץ בושא מהרב: "תכין לי כוס תה..."

"תראה כבוד הרב", החל הקבצן לדבר, "בשבוע שעבר הייתה לי מריבה סוערת עם אשתך, כעסתי עליה בגלל איזו סיבה. האמת, אני כבר לא זוכר על מה רבנו. אבל לא חשוב, בעיקרון אחרי שיצאתי מהבית לכמה שעות נרגעתי וחזרתי."

"אבל אז, אחרי שהשלמתי עם אשתך, פתאום דפק השכן בדלת להזכיר לנו שלוונו ממנו לפני זמן רב סכום כסף ולא החזרנו. מה אומר לך רב, הסכום הזה נדרש לי כאוויר לנשימה לתרופות שאני לוקח מדי יום. אני לא יכול לוותר עליהן."

"איך שיצא השכן שוב התחילה אשתי לגעור בי שאיני מביא פרנסה לבית. שאני מבזבז זמן לשווא והילדים הולכים לישון רעבים. אבל היא לא הספיקה יותר מדי לצעוק, כי אחד הילדים נכנס ובידו פתק מן המלמד שלו שלאחרונה הוא מידרדר בלימודיו והמלמד רוצה לראות את שני ההורים למחרת על הבוקר. אם לא - הילד לא יכנס לכיתה. חד וחלק."

"ואני", המשך האומלל, "האם אני יכול לצעוק על המסכן שהולך לישון רעב ובגדיו קרועים? הרי אני יודע עד כמה הוא ואחיו סובלים. ובכלל, שתי בנות בוגרות לי בבית ואין מי שמוכן להשתדך עימן. עד מתי ישבו בביתי, עד שילבינו שערות ראשן???"

המסכן היה עוד ממשך לדבר בלי סוף, אלמלא שהרב עצרו בכך ששלח ידו לכיס חליפתו, שלה משם צרור שטרות מכובד ותקעו בידי. "אני ממחר לשיעור, אני כבר מאחר", התנצל הרב. אילו רק ידע הקבצן שכרבע ממשכורתו החדשה של הרב נתונה בידו, ייתכן שהיה מחזיר חלק ממנה לרב. במחשבה שנייה, ייתכן שגם זה לא היה מרגש אותו. צרות החיים חספסו את ליבו.

בשבוע השלישי כשהגיע הקבצן והחל לתנות את מסכת תלאותיו, עצר אותו הרב בהנפת יד: "אמור לי בבקשה, משהו מיוחד אירע לאחרונה בביתך שבשלו תכפו עליך צרות רבות ורעות כל כך?"

בליבו חשב הרב: 'איך זה לעניין שמדי שבוע יבוא לפה, יבזבו שעותיים יקרות מפז המוקדשות להכנת השיעור, יטול רבע ממשכורתו החדשה וילך. הן גם אני בעל משפחה וילדים תלויים בי'.

המסכן נשף בבזבז לשמע השאלה: "צרות חדשות?! כבר עשרים שנה אני רק מוקף בבעיות שלא נגמרות. כל שבוע והבעיה שלו. על מה הרב מדבר?"

"אם כן", ביקש הרב לדעת, "מפני מה הגעת אלי רק לאחרונה?"

"אה", השיב העני כלאחר יד, "עד לפני שלושה שבועות היה חכם יהודה צדקה (מראשי ישיבת פורת יוסף ומגדולי ישראל בדורו, בעל ספר 'קול יהודה'. יום פטירתו י"ב בחשוון) חי עימו. מדי שבוע - במשך 20 שנה - שמע אותי בסבלנות ככל שרציתי והעניק לי נדבה. כעת הוא איננו..."

תוכו רצוף אהבה

המשך מאמר הרב שלום ארוש שליט"א

אותן לעבוד מראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה."

זאת אומרת שגם אדם שעובד את ה' בשלימות, לומד תורה ומקיים את כל המצוות - אם זה לא מאהבה - זו עבודה שאינה ראויה. ממש מבהיל!

כי אתה אבינו

לעומת זאת בסעיף הבא הוא כותב כך:

"העובד מאהבה עוסק בתורה ובמצוות והולך בנתיבות החכמה - לא מפני דבר בעולם ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה; אלא עושה האמת מפני שהוא אמת וסוף הטובה לבוא בגללה. ומעלה זו היא מעלה גדולה מאוד ואין כל חכם זוכה לה. והיא מעלת אברהם אבינו שקראו הקדוש ברוך הוא אוהבו, לפי שלא עבד אלא מאהבה. והיא המעלה שציונו בה הקדוש ברוך הוא על ידי משה שנאמר: 'ואהבת את ה' אלוך' ובזמן שיאהוב אדם את ה' אהבה הראויה מיד יעשה כל המצוות מאהבה."

וצריכים לשים לב: הרמב"ם אומר שמעלת העובד מאהבה היא מעלה נדירה ש"אין כל חכם זוכה לה", רק צדיקים נדירים כמו אברהם אבינו - אם כן, איך מצפים מכל יהודי להגיע למדרגות כאלה? כמו שכותב הרמב"ם מיד בהמשך: שזו המצווה שנצטוונו על ידי משה רבינו. זאת אומרת שכל יהודי חייב להגיע למדרגה הזאת! וכי ה' מצפה מאיתנו להיות במדרגות כל כך גבוהות!?

אלא ברוח שאברהם אבינו זה לא סתם צדיק שהיה פעם זוכה למה שזכה - אלא הוא אבינו, כלומר אנחנו ההמשך הישיר שלו ואברהם אבינו ע"ה נמצא ופועל בתוך כל אחד ואחד מאיתנו; כמו שבגשמיות הגנטיקה של האבא פועלת ומתגלה בכל זרעו, כך ברוחניות האבות שלנו הם לא סתם מייסדי האומה, ולא סתם דמויות קדומות, אלא הם הטיבועו בנו את התכונות שלהם.

וכאשר אברהם אבינו זוכה לאהבת ה' - הוא פועל שבכל אחד ואחת מאיתנו ישנה אהבה אדירה לה' שרק מחכה להתגלות ולצאת מכוח אל הפועל.

אהבה בתענוגים

זו הבחינה שכל הכתובים קודש ושירי השירים קודש קדשים. מה זה קודש קדשים? קודש הקודשים הוא הפנימיות של הפנימיות של המקדש, המקום הכי נסתר וגבוה שבקדושה. ובאותה מידה גם שיר השירים שכולו עוסק באהבה חסרת גבולות עד כלות הנפש בין ישראל לאביהם שבשמיים - זו הפנימיות של הפנימיות, והנקודה הכי נסתרת והכי עמוקה בכל היהדות.

ועכשיו שאנחנו כל כך מצפים לגאולה שלימה - אנחנו בעצם רוצים לגלות את האמונה בשלימות! אנו לא יכולים להסתפק רק בעבודת ה' נמוכה שבביל להינצל מהרע או שבביל לזכות להטבה גשמית או רוחנית - אלא עלינו לדרוש ולבקש עבודת ה' מאהבה, שהיא עצמה העונג הגדול ביותר, "אהבה בתענוגים", והיא עצמה המימוש העמוק ביותר של האישיות של כל נברא בעולם הזה!

בברכת שלום ומבורך

זש"ק קרן בת חנה

להקדשת העלון 025308000

כי אשמרה שבת / חלק ב'

מ ת ח ז ק י ם ב ש מ י ר ת ק ד ו ש ת ה ש ב ת

עינינו נחו עינינו על בחור עדין נפש שנראה על פניו כי סגל לא מעט מהנאצים הארוכים, עיניהם נפגשו ומידענו קם אל עבר הבחור המצולק: "שולם עליכם, מה שמך?" שאל את הבחור, "מיילך, ו-אתה?" השיב לו בשאלה, "אני בור'ך."

הם ידעו כי אין להם כלום מלבד אחד את השני והבטיחו זה אל זה כי לא יעזבו את תורת ה' "אם עברנו את התופת הגרמנית ונשארו יהודים חמים, מה שנעבור לא ישבור את רוחנו" אמר בור'ך בלהט. נרקמה ביניהם ידידות אמיצה.

שירדו מהאנייה אל החוף האמריקאי נדהמו לראות כי יש חיים מלבד התופת ששררה במחנות... עם הפנים אל העתיד פנו לחפש מקום לשהות בו, שהבינו שהכל בתשלום הלכו לחפש מקום עבודה. אך הם לא ידעו שכאן תתחיל הבעיה הגדולה.

הם צעדו רגלית לפנים העיר הגדולה כיוון שלא היה להם כסף לשלם. עד שניצבו ליד מפעל ענק 'WINE' היה כתוב על קירו הקדמי של הבנין, אולי ינסו את מזלם וחסרים עובדים במפעל היין, שנכסו פנימה ניגשו אל מנהל העבודה ולאחר ראיון קצר נכנסו אל העבודה המפרכת.

יום שישי הגיע והשניים פנו לצאת מוקדם כיוון שמתקרבת השבת. ביציאה מהמפעל, הבחין בהם הבוס ושאלם לאן פניהם מועדות, ענו בפשטות שהם יוצאים להתארגן לשבת קודש.

המשך בשבוע הבא א"ה...

שבת שלום! בפרשה הקודמת דיברנו על מעלת שמירת השבת ואמרנו כי יותר משאנו שומרים את השבת, השבת הקדושה שומרת עלינו.

הנהגה לפנינו מעשה נפלא על מעלת שמירת השבת:

אחרי מלחמת העולם השנייה יהודים רבים עזבו את אירופה החריבה והשתקעו במדינות שונות. בין הניצולים היה בחור צעיר שאיבד את כל משפחתו בשואה האיומה, בספינה המפליגה לכיוון אמריקה הגדולה קיווה שישתקע בקלות ויהיה עשיר 'בארץ הזהב'. בספינה הגדולה הרגיש בודד ונבהל לראות כי דווקא שם בדרך אל ה'חופש' יהודים רבים משליכים את התורה והמצוות אל הים, כשעיניו חיפשו מרגוע לזעזוע שראה לנגד

המסלול שלך

ב ז כ ו ת נ ש י ם

צעדתי לסופר אך חסמה בכניסה משאית,

ניסיתי להיכנס אבל אז נתקעה במסמר החצאית.

לא רציתי שהיא תיקרע אז חזרתי אחורנית,

בקופה נדהמתי לגלות שחברתי רות

היא לא אחרת מאשר הקופאית!

בדרכי המשכתי לעבר המכירה.

אני חייבת לקנות ציוד כי אין לי ברירה.

שהגיע תורי לבחירת הסחורה,

היה מפתיעה לראות שרחלי היא המזכירה!

היה לי היום עוד יעד.

הייתי צריכה למלא קורות חיים ללשכת הסעד.

שהגשתי את המסמכים אל היעד,

ראיתי שחברתי רונית היא מנהלת הועד!

ואז הבנתי דבר חשוב,

לכל אחד יש בחיים מסלול.

האחת קופאית והשנייה עיתונאית.

אחת בסמינר מדריכה,

ואחרת במשרת מצילה בבריכה.

אבל לכלנו יעד אחד בחיינו,

לעשות נחת רוח לאבינו, בוראנו!

להאמין ולבטוח שלי יש דרך מדויקת.

והיא לא כמו של חברתי הצדקת.

גם אם הייתי רוצה להתחלף במישהי אחרת.

ארים את עייני, אחייך ואזכור

שאני למלא תפקיד מיוחד, בכל יום נבחרתי!

מעמד הפרשת חלה
מיוחד לזכות והצלחה

02-5308000

ר' שמעון אשכנזי מדובראמיל זצוק"ל

ז' חשוון

ה י ל ו ל א ד צ ד י ק י א

רבי שמעון דייטש אשכנזי זיע"א נולד באשכנז לאביו הרב רבי אברהם זצ"ל, אשר עזב את ארץ מולדתו לרגל התפשטות ההשכלה בברלין וקבע את מקום מגוריו ב"דובראמיל" שבגליציה. גדולי דורו הגדירו את רבי שמעון "הגאון איש אלוקים, המופלג בתורה וחסידות, כל דבריו בחזקת בדוקין, פאר מקדושים, חכם חרשים מופת הדור בתלמוד ופוסקים יהגה יומם ולילה, גם בחכמת הקבלה הבין דרכה ומסילה".

רבי שמעון זכה להתקרב להרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, אותו הוא מזכיר בספרו "נחלת שמעון". בהגיעו לפרקו נשא רבי שמעון לאשה את בתו של הגאון רבי אפרים זצוק"ל שהיה ראש ישיבה והרביץ תורה בדובראמיל וכעבור תקופה קצרה צירפו האב"ד הגאון רבי צבי הירש ראבנער זצ"ל לבית דינו. כאשר נפטר האב"ד נתמנה רבי שמעון למלא מקומו.

רבי שמעון העמיד תלמידים רבים וחשובים, ביניהם התפרסם הגאון רבי אפרים יצחק זצ"ל אב"ד פרעמיסלא בעל "משנה ראשונה" על זרעים ו"משנה אחרונה" על סדר טהרות. על ידו נתקרב הוא לחסידות והיה מתלמידי הנעם אלימלך. רבי שמעון נודע כגאון מפורסם שפלפל עם גדולי דורו בהלכה. רבה של למברג, הגאון בעל ישועות יעקב מעיד על גאוניותו "... וכמה פעמים היה לו פתחון פה לפני

אנדרטת זיכרון ליהודי דובראמיל מהשואה

טרמפים של תודה

סיפורי ישועה בזכות התודה

השתתפתי בחתונה של ידידים שהתקיימה בחיפה ולעומת זאת אני תושב של טבריה. הייתי עם עוד חבר בחתונה ויצאנו לכיוון התחנה כדי להספיק את האוטובוס.

שהגענו לתחנה אמרו לנו שהאוטובוס האחרון כבר יצא. הבנתי שאין לי ברירה, אלא לחכות לחסדו של בורא עולם ולחסדם של נהגים, אשתי חיכתה לי בבית ואני בתפקידי מלמד.

חיכינו לטרמפ במשך שעה, ואז אמרתי לחברי יש לי נוסח של תודה בא נאמר לה' תודה. שסימינו אחרי כמה דקות עצר לנו

טרמפ וקידם אותנו חצי מהדרך.

שם חיכינו ושוב אמרנו תודה, הודינו לה' על כל הטוב, על שהגענו עד הלום, ותודה שאנו עוד צריכים להגיע לבית ולעבודה בזמן. קצת אח"כ עצר לנו טרמפ נוסף שקידם אותי צומת אחת ואת ידידי עד אזור מגוריו.

הגעתי למקום חשון השעה הייתה כמעט שתיים בלילה, אני בניסיון לעצור טרמפים ואף אחד לא עוצר, התקדמתי הלאה ברגל עד שראית שלט שמורה לטבריה.

שם חיכיתי בצומת שאסור לעצור טרמפים אך אמרתי שוב את התודה, וקידם אותי נהג עד צומת גולני, שהשעה הייתה שלוש בבוקר.

חיכיתי עוד שעה כאשר בפי כל הזמן תודה והודאה להשם יתברך. נשאתי תפילה ובקשתי מה': עזור לי שאצליח להגיע לביתי, מחר אני צריך ללמד, אני צריך לישון שיהיה לי קצת כח. שרתי שירי תודה בשמחה ואחרי עשר דקות עצר לי אדם שהוא אבא של תלמידי שלי ואמר לי- במקרה, רק מה, היום התעכבתי ועברתי פה, אמנם הוא גר קצת רחוק ממני אך הוא אמר לי אני אקח אותך הביתה שלא תתעכב עוד.

לפני השניה הודיתי לה' על הטרמפים של תודה ועל שהגעתי סוף סוף לביתי!

כשרוצים ישועה באמת!
02-5308000

אשכנזי שהוא כעת אבד"ק דאבראמל שפירש דברי המשורר "מה' מצעדי גבר כוננו", שהוא עוזר את האדם על גמר המעשה, ואם אינו עוזרו לפעמים על גמר המעשה, אזי אין אשמה על האדם, כי אין זה ביד האדם, ודרכו של האדם הוא רק שיחפוץ בתשוקה וחפיצה לעשות דבר השם ונועם מצוותיו, וזהו פירוש: ודרכו יחפץ, ע"כ דפח"ח. ואני מוסיף על דבריו ממה שאמר המשורר אח"כ כי יפול לא יוטל כי ה' סומך ידו, רוצה לומר אף שיפול ולא יגמור בידו גמר המעשה, אזי לא יוטל בזה שכרו כי השם סומך ידו ואין גמר המעשה בידו ואין לו אשמה אם לא יגמור הדבר" [והשווה "דברי בינה" להרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלה זי"ע, שהביא בשם זקנו הרה"ק רבי ירחמיאל זיע"א מפרשיסחא "כי השי"ת מסתכל רק על ראשית הרצון מן האדם, ואפילו אם נפסק אח"כ זה הרצון הטוב ולא גמרו בפועל ממש בשביל איזה סיבה ומניעה, אעפ"כ נתן לו השם יתברך שכר המחשבה כאילו עשה].

רבי שמעון נסתלק לבית עולמים בז' מר חשוון תקס"ב ומקום מנוחתו בדובראמיל לפני פטירתו ציווה רבי שמעון שיעמיקו קברו יותר משיעור קומתו. על קברו נבנה אוהל ועד השואה הנוראה נהרו רבים לציונו הקדוש להעתיר עבור כלל ישראל.

זכרו הקדוש נותר בקרב יהודי דובראמיל והוזכר בפי כולם בסילודין, מאחר שלא זכה לבנים תיקנו בבית מדרשו לומר עלינו לשבח אחר תפילת שחרית בשבת לפני קריאת התורה ואמרו קדיש מיוחד לעילוי נשמתו. ספרו נחלת שמעון זכה למהדורה שלישית בלמברג בתרי"ח וכאמור הובאו בספרים מדברי תורתו. זכותו הגדולה תעמוד לנו להיושע בתשועת עולמים במהרה בימינו אמן.

בעיניינים הנוגעים לדינא, וכל דבריו בחזקת בדוקין".

ממלא מקומו, רבי יצחק ברבי נפתלי הירץ הדגיש באמרו עליו "והאמת הוא אשר פלפולי הלכות של הגאון הנ"ל נבהלו רעיונות לעוצם בינתו" והוסיף "וכמעט שלא הניח אחריו איש אשר אלה לו, עשר ידות בכל חכמה ומדע, כל רז לא אניס ליה, והיה מלא וגדוש ובקי בש"ס גפ"ת וספרי וספרא ותוספתא וכל המדרשים מחכמינו ז"ל".

למרבה הצער נשרפו כל חידושי בנייני שאלות ותשובות ולא נשאר מאומה מחידושי, רק אשר נשאר מתלמידיו מתק שיחות דבריו. בין היתר עלו באש חידושי על מסכתות הש"ס מלבד שו"ת בהלכה ונותרו לפליטה שיחותיו הטהורות שהופיעו בספר "נחלת שמעון".

ספרו של רבי שמעון יצא לאור י"ג שנים לאחר הסתלקותו, בשנת תקע"ה, בהסכמתם של רבנים מגדולי הדור. הספר זכה להתפרסם מייד עם הופעתו ורבים וטובים הרבו לעסוק בו, וכעבור חמש שנים נדפס שוב בפולנאה. רבי שמעון היה בעל ייסורים גדול, איש מכאובות וידוע חולי ר"ל והוא לא זכה לבנים שיישארו אחריו.

תורת רבי שמעון זכתה להתפרסם בספרי חסידות נוספים. למשל בספר "באר משה" לרבי משה אליקים ברעיה מקוונין, בספר "זכרון דברים" לרבי אלכסנדר מקומרנא, בספר "תורת בית דינו" ועוד. נביא לכבודו דבר נפלא שנאמר משמו ע"י רבי יעקב צבי מדינוב בעל "מלא הרועים" בפירושו "שמן ששון" על תהילים:

"שמעתי מפי הגאון האמיתי המובהק ר' שמעון

שמ!

אינני

הוא

מעל הזמן

שעה עם עזרי!

עוד ספר איכותי בהוצאת הרב שלום ארוש שליט"א

הזמן שלהם להנות: 052-2240696

תרופה להרגעה מיידית

מידה טובה | הרב נתן ארוש

“איך אתה שורד? מה מחזיק אותך? איך אתה מצליח להמשיך הלאה?” נשאל הצדיק רבי חיים מצאנז לאחר שנפטר עליו אחד מבניו בילדותו, והוא ענה בדרך משל:

יהודי ישב על כסאו בנחת, ולפתע חש מכה אדירה בגבו. הוא מסתובב בכעס רב כלפי המכה ומתכוון להשיב לו מנה אחת אפיים בחמת זעם, ולפתע הוא רואה שהמכה אותו הוא יריד נפשו ואוהבו. ברגע אחד, כבמטה קסם, הוא מחליף את כל עולם הרגשות שלו ואת כל התגובה שלו, וכל רצונו הוא רק להביץ את כוונת ירידו הטוב.

כן גם אצלי: אמנם קיבלתי מכה קשה היכולה לשבור את האדם לרסיסים, אבל כאשר אני מתבונן ורואה את בוראי אוהבי ואוהבי, שהוא עשה לי זאת, ממילא אני בטוח שכוונתו לטובתי, וכל רצוני הוא רק להביץ את כוונתו ואת המסר שלו אלי.

ישנם גבהים של אמונה ושל השגת אלוקות – שאפשר להגיע אליהם רק על ידי ניסיונות, ולכן אברהם אבינו שכל ימיו עמל על אמונה והפיץ אמונה, היה חייב תמיד ניסיונות כדי לעלות ממדרגה למדרגה, כדי להכיר את ה' בעמקות יתירה מתוך כל ניסיון מחדש.

וגם ברמה האישית, מצוי מאוד וטבעי שאנחנו שמחים בימים מוצלחים ומתעצבים בימים הקשים והמאתגרים. אבל אברהם אבינו מלמד אותנו שההתסכלות של האמונה היא בדיקת להיפך: ביום מוצלח, בסך הכול קיבלת מתנה מאור פני הבורא; אבל ביום המאתגר – שם קיבלת ניסיון, ושם אתה צריך לחפש ולמצוא את ה' ביתר שאת וביתר עוז, ואז זה בדיקת מה שהכי ירומם וינשא ויקדם אותך ויקרב אותך לה'. ואתה תראה בשמים שאת עיקר ההתקדמות הרוחנית שלך עשית בעיקר בימים הקשים וה'לא מוצלחים'.

כן גם בכלל ישראל, יש תקופות של שקט ושלווה שבהן לכאורה הכול טוב. אבל זה לא באמת טוב, כי אז כולנו “נרדמים” ומתרחקים מה'; ודווקא בזמנים הקשים והמאתגרים שאנחנו עוברים – אז מתגלים הכוחות האמתיים, ואז יוצאים אל הפועל הסגולות היקרות שלנו, ואז מתעורר הקשר העמוק של ישראל לבורא העולם, ואז גלגלי הגאולה מתחילים לזוז ולקדם את העולם כולו אל התיקון והגאולה.

שבת שלום.

“פותחים דלת לברכה”

ערב מחזק, ומלא ישועות אצלכם בבית עם הרב נתן ארוש שליט"א

052-6672221 * 02-5308000

קול הנערים

מדור חודשי

שׁו"ת ע"י תלמוד תורה "שלום בניך"

שאלה ב: שלום כבוד הרב רציתי לשאול: לפעמים קשה לי ועובר עלי מעברים האם מספיק רק להתבודד עליהם או גם לשתף חבר או הורים בקושי שלי?

שאלה א: שלום כבוד הרב רציתי לשאול את הרב, לפעמים חם לי, האם צריך להקמיד ללכת עם חליפה ברחוב?

תשובה: שאלה טובה! שמעתי מנעורים רבים ש"חוק התורה" עוזר להם בכל צרה וקושי בחיים, בגשמיות וברוחניות. תשתף את ה' בכל מה שעובר עליך כדבר איש אל רעהו, תגיד לה' תודה על כל הקשיים ותבקש מה' שיחזק אותך. אם בכל זאת אתה צריך עזרה מעבר לכך, עדיף שתדבר עם אימא שלך, כי האימא מטבעה מבינה את נפש הילד ויודעת לחזק ולעודד, כמו שאומר הפסוק: "כאיש אשר אימו תנחמוני", ומסביר 'המצודות' שלאימא יש כוח לנחם ולחזק יותר מהאב. כמו כן תוכל לפנות לדמות חינוכית שאתה סומך עליה במקום הלימודים שלך או רב הקהילה שלך. ובנוגע לחברים, זה מורכב מידי ולא מומלץ בגיל הזה לשתף ילדים ונערים אחרים בבעיות שלך. חזק ואמץ!

תשובה: בחור יקר וצדיק, איזו זכות עצומה יש לך להיות נציג של הקדוש ברוך הוא בעולם! תחשוב על גודל הזכות ותתפאר תמיד בכל סממן יהודי שיש לך. נבחרת! זכית! החליפה הפאות והכיפה והזקן והכובע זו מתנה. זו התפארת שלנו, וזו ההתפארות של ה' בנו. אני יודע שהרבה פעמים חם בחוץ וזה לא כ"כ נוח ללכת עם חליפה. אבל כשמבינים את המשמעות ואת גודל הזכות – זה הרבה יותר קל. אנחנו חייילים של ה', וכמו שכל חייל צריך ללכת עם המדים שלו, ולהיות תמיד מסודר, כל שכן אנחנו חייילים בצבא ה', שעלינו לייצג את ה' בכבוד רב, הן בלבוש והן בהתנהגות שלנו ברחוב. וכמו שעמ"י נגאלו ממצריים גם בזכות ששמרו על הלבוש, כך תזכה אתה לגאולה הפרטית וגאולת כל עמ"י, בזכות השתדלותך.

עיננו תראנה

מראות החודש | תלמידי ת"ת שלום בניך

הרב נחמן ארוש שליט"א בדברי התעוררות

קבלת עול מלכות שמיים

אמירת תיקון הכללי

שולחים איחולי שנה טובה

תקיעת שופר

צריך לדון את כל אדם לכף זכות אפילו את החולקים עליו וע"י זה מבטל המחלוקת

חזק ליבר

ילד וחינוכו שלו

חינוך באהבה | הרב יצחק אבוחצירא

"השוואות" לא אצל הילדים!

ולכן, אין כל תועלת בהשוואה בין הילדים. השיטה שהצלחתם בה בחינוך ילד אחד אינה ערובה לכך שתצליח גם בילד אחר. עלינו לדעת, שהקב"ה טבע בכל נשמה ונשמה כוחות וטבעים שונים. ולכל אחד נתן מטרות ויעודים אחרים שאותם הוא צריך להגשים בחיים. ואין ילד הדומה לחברו ואף לא לאחיו התאום (עייני ערך יעקב ועשו) מסופר על רבנית אחת אשת חינוך ידועה שנסעה ביחד עם אישה וששת ילדיה, הרבנית התרשמה מאוד מההתנהגות הנהדרת שהפגינו הילדים זה כלפי זה וכמוכן כלפי אימם, למרות שלכל אחד הייתה אישיות שונה ומיוחדת משלו.

הורים יקרים, עומדים אנו בפתחה של שנה חדשה, תשפ"ה. ובתפילה לה' יתברך, שנזכה לחנך את עצמנו ואת ילדינו בדרך התורה והמצוות.

רבים מאיתנו ההורים, שהתאמצנו כל כך לחנך את ילדינו הראשון, הבכור, ובאמת ב"ה הצלחנו, אך כאשר התחלנו עם השני והשלישי אנחנו מרגישים קצת תקועים. כל מה שהלך די בקלות עם הבכור לא מסתדר כלל עם הבאים בתור. אנחנו מתוסכלים ולא מבינים מה קרה כאן: "עד שסיגלנו שיטת חינוך שעבדה באופן יוצא מן הכלל עם הבכור, פשוט לא מסתדר הלאה". ובאמת צריך להבין איפה נוצר השוני, למה הילד השני לא מוכן לקבל את ההדרכה ושיטת החינוך של הוריו, הרי אצל הבכור השיטה הייתה ממש "סיפור הצלחה".

השקפה של תורה

תורתנו הקדושה היא "תורת חיים" חכמינו הקדושים למדו אותנו: "קָשָׁם שְׂאֵין פְּרָצוּפוֹתֵיהֶן דּוֹמִין זֶה לָזֶה כִּי אֵין דְּעַפְתָּן שׁוֹרין זֶה לָזֶה, אֶלָּא כִּל אֶתְדֵן וְאֶתְדֵן יֵשׁ לֵשׁ דְּעֵה בְּפִי עֲצָמוֹ" (מרש רבה במדבר פרשה כא).

או כפי שאומרים העולם "כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות". כשם שאנו מבינים שיש הבדל מהותי בין ילד בגיל שנה לילד בגיל שש. וכשם שאי אפשר לצפות מילד בגיל שנה שידע לאכול לבד בלי ללכת את סביבתו, כך צריך להבין שישנם ילדים עם אופי שונה וטבעים שונים.

אף אצל יעקב אבינו מצאנו שבשיחה עם בניו קודם פטירתו קרא לכל שבט ושבט בשם שונה וכינה כל בן בתכונות אחרות כגון נפתלי-איילה. דן-נחש. יששכר-חמור וכו'. ולכל בן גילה יעקב אבינו שה' נתן לו תפקיד אחר ומשימה אחרת בעולם לפי הטבעים והתכונות שלו.

אחד מילדי על מעלותיו וחולשותיו, וכך נתאפשרה לי לבנות ציפיות מציאותיות עבור כל אחד מילדי.

לנער הזה התפללתי

כולנו חולמים פעמים רבות ומדמיינים שיהיה לנו בע"ה "ילד מסוים" שהוא מהסיפורים והאגדות. בחלומות הלילה, האם המאושרת כבר מאכילה את בנה הפעוט, היא משחקת איתו ושרה לו שירים, בחלומה היא קושרת לו וורודים על הצמות של בתה החייכנית... אך כאשר נולד הילד, פעמים והוא ממש אינו עונה על הצפיות של ההורים, בבחינת לא "לנער נָהָה הַתְּפַלְלָתִי!!!"

אם גם אתם מרגישים כך דעו לכם שאתם נמצאים בניסיון גדול של "אמונה". עליכם להבין, שאת הילד ה' נתן במיוחד בשבילכם, לפי הכוחות שיש לכם ודווקא אצלכם הוא יוכל לגדול, להתפתח ולהשיג את המטרות שלשמשם ה' שם אותו דווקא אצלכם. שום ילד ה' לא נתן להורים "בטעות" ח"ו, וכל דבר מושג ומדוקדק מאיתו יתברך ולכן אל לו להורה לְרַטֹּן: "איפה טעיתי", "במה נכשלתי", "למה ה' מעניש אותי בילד כזה".

ניסיון של אמונה

באמת ילד קשה הוא ניסיון גדול מאוד שום דבר לא הולך איתו בקלות, ולפעמים צריך ממש מסירות נפש גדולה והרבה מאמץ כדי לראות תוצאות חיוביות, עד שאמר רבותינו "נוח לו לאדם לגדל לגיון של זיתים בגליל ולא לגדל תינוק אחד בארץ ישראל". אבל אסור לשכוח שה' שם אותו דווקא אצלנו כי רק כאן הוא יגיע לשלמות שלו.

בקיצור, השלב הראשון- להאמין שהכול מכון מה'. לכל ילד ה' נתן תכונות ואופי שונה- כי יש לו תכלית, מטרה ויעוד שונים. עברנו לא מכבר את חג הסוכות ואגדנו ביחד במשפחה אחת את כל המינים. אכן, לא כל הילדים שווים ובוודאי "לא כולם אתרוג" צריך להכיר את תכונות האופי של כל ילד בנפרד ולהתאים לו "תוכנית עבודה המותאמת לאופיו" עם הילד הקשה, צריך עבודה שבעתים, אבל אל לנו לשכוח שנה ניסיון וצריך לעמוד בו בגבורה ובתפילה.

השיטה היא: אמונה ותפילה, אהבה והכלה, יעוץ והדרכה מקצועיים ועבודה ממושכת, בהצלחה!

מקבץ טיפים בחינוך

טיפ א ט ו א ל י

חינוך אמיתי לא מושפע מ'מה יגידו עליי' או 'מה יחשבו על הבית שלנו אם ייראו שהבן שלנו מתנהג כך', חינוך אמיתי תמיד מגיע מתוך מחשבה על טובת הילד ועל איך אפשר לעזור לו לצמוח. ולהביא אותו למקום הטוב ביותר עבורו.

01

קשר רגשי בריא וטוב עם הילד הוא דבר חשוב מאוד בחינוך ילדים בדורנו. כיצד יוצרים זאת? על ידי התעניינות, כשהילד פונה אלינו, לא 'להפוך' לו, להקשיב לסיפורים שלו באמת, בלי לנצל את הזמן לדרשות מוסר וחינוך.

02

על ההורים לזכור שהזכות לעצב ולהשפיע על חינוך הילדים היא מתנה זמנית, ועלינו ליהנות ממנה כל עוד אנחנו יכולים להשפיע. לבחור מה שווה התעלמות, ומה שווה הסכמה או אי הסכמה על כל המשתמע מכך.

03

הרב יצחק אבוחצירא

יועץ מאבחן ומטפל ליועץ טלפוני ללא תשלום 054-8434435 בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב

עונג שבת מושלם. מתנות משתלמות.

הצטרפו למנויי העלון, ותהנו מעלון איכותי ומלא תוכן. לרגל עלון 900 - מנויים חדשים נהנים גם ממתנות!

התקשרו לנצל את המבצע

02-5308000

